

Kirkens Nødhjelp

04-2024
magasinet

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Anna kan igjen gå på skolen utenfor Mykolaiv. Skolen ligger i det som tidligere var russiskokkupert område. Deler av den ligger i ruiner etter å ha blitt truffet av en rakett, men etter at Kirkens Nødhjelp har utbedret bomberommene kan nå mamma Marina følge datteren til skolen igjen. Det er nesten 2 millioner barn i Ukraina som ikke kan gå på skolen.

TAKK FOR AT DU ER DER

Takk for at du stiller opp når krigen bryter ut i Gaza, Ukraina og Sudan, og når tørken rammer Zambia, Malawi, Angola og Sør-Afrika.

Takk for at du bidrar til å gi mennesker i nød rent vann, beskyttelse, helsehjelp, jobbmuligheter, mat, psykososial støtte, bedre sanitærforhold, strøm, husly, tepper, utdanning og yrkesopplæring.

Du er med på å kjempe for fred, frihet, likestilling, likeverd og retten til helsehjelp og utdanning, samtidig som du står opp mot kjønnsbasert vold, klimaendringer, korrupsjon og ulikhet.

Takk for at du er til stede i Ukraina, Afghanistan, Angola, DR Kongo, Etiopia, Guatemala, Haiti, Irak, Libanon, Mali, Burkina Faso, Malawi, Myanmar, Nigeria, Pakistan, Palestina, Somalia, Sudan, Syria, Sør-Afrika, Sør-Sudan, Tanzania og Zambia.

Takk for at du deltar i Fasteaksjonen, går med bøsse, tar opp offer i din menighet, bidrar med et månedlig beløp, svarer på giverbrev, starter digitale innsamlingsaksjoner, gir på SMS, deler våre innlegg i sosiale medier, vippser oss, nevner oss i ditt testamente, kjøper gaver i nettbutikken vår eller støtter vårt arbeid på andre måter.

Du er der sammen med oss, våre søsterorganisasjoner og lokale partnere over hele verden.

Takk for at du er med i kampen for en mer rettferdig verden.

Kirkens Nødhjelp samarbeider med lokale partnere i over 30 land for å redde liv, bekjempe fattigdom og styrke lokalsamfunn.

Målet er å bygge fred, motvirke klimakrise og endre urettferdige strukturer som hindrer utvikling. Vi jobber for rent vann og gode sanitære forhold, matsikkerhet og økonomisk utvikling og bekjemper vold mot kvinner.

Kirker i Norge har gitt oss dette oppdraget for å verne om skaperverket og menneskelig verdighet.

Kirkens Nødhjelp er en felleskirkelig diakonal organisasjon. Vårt arbeid utføres uten intensjon om å endre menneskers religiøse tilhørighet.

For å sikre effektivitet og skape resultater er Kirkens Nødhjelp medlem av ACT Alliance, en av verdens største humanitære allianser. Alliansen består av kirkelige organisasjoner over hele verden og samarbeider med organisasjoner uavhengig av religiøs forankring.

Sammen for en rettferdig verden!

Kirkens Nødhjelp-magasinet

Ansvarlig redaktør: Aksel Jakobsen

Redaktør: Kristine Eid

Kontaktinfo: kristine.eid@nca.no

I redaksjonen: Anette Torjusen, Arne Grieg Riisnæs, Håvard Bjelland, Martin Berge, Sara Hestnæs Egenæs Løvlien, Linn Holmquist, Åsne Gullikstad, Siv Holthe Krogh, Hans Vold Husum

Andre bidragsytere: Aleksander Garmann Gullaksen

Bibeltekst er hentet fra Bibel 2011 © Bibelselskapet

Redaksjon avsluttet: 25.10.2024

Grafisk design: Martin Berge

Trykk: Fjellberg

ISSN: 1503-986

Ettertrykk er tillatt når kilde oppgis.

På omslaget er det brukt vannbasert matt trykkklakk som beskytter mot fargesmitte. Lakken er ikke miljøskadelig og er 100 % nedbrytbar. Hele magasinet kan derfor resirkuleres. Kirkens Nødhjelp-magasinet kommer ut fire ganger i året i et opplag på cirka 45 000. Bladet er gratis og sendes til alle givere og støttespillere. Magasinet har lave produksjons- og trykkekostnader. Ønsker du å motta Kirkens Nødhjelp-magasinet? Send din postadresse til giver@kirkensnodhjelp.no.

Endringer?

Skal du flytte, endre adresse, ønsker du Magasinet på e-post istedenfor i postkassen, eller får du flere Magasinet til samme husstand, men ønsker bare ett? Send en e-post til giver@kirkensnodhjelp.no eller ring mellom 9.00 og 15.00.

Besøksadresse: Bernhard Getz gate 3

Postadresse: Pb 7100, St Olavs Plass, 0130 Oslo

Telefon: 22 09 27 00

E-post: giver@kirkensnodhjelp.no

Internett: www.kirkensnodhjelp.no

Gavekonto: 1594 22 87248

Kirkens Nødhjelp er medlem i Innsamlingskontrollen.

Norad støtter Kirkens Nødhjelps arbeid for en rettferdig verden.

Les om personvern på www.kirkensnodhjelp.no

FORSIDEN: Takhnima og Miran har flyktet fra Kherson til Mykolaiv i Ukraina.

FOTO: Håvard Bjelland/
Kirkens Nødhjelp

LEDER

En stjerne i mørket

Julen kommer midt i mørketiden i Norge. Men det er også mørketid i verden. Vi legger bak oss et år med flere kriger, katastrofer og store menneskelige lidelser. I en så urolig verden er det viktigere enn noen gang å holde fram lyspunktene og historiene som gir oss håp. Hver eneste dag møter vi i Kirkens Nødhjelp mennesker som gir oss troen på en bedre framtid.

I dette magasinet møter vi Takhmina og den lille sønnen Miran. Hun og barna ble fanget i sin egen kjeller da hennes hus ble okkupert i Ukraina. Takhmina så kun dagslyset én gang på ni måneder. I dag lever Takhmina, Miran og søsknene hans på et flyktningssenter i Mykolaiv. Nå kan de endelig være ute og se dagslyset igjen og har håp og drømmer om at krigen snart vil ta slutt.

Det har snart gått tre år siden Russlands fullskala invasjon av Ukraina. Gjennom våre partnere har vi nådd ut til mer enn 600.000 mennesker siden krigen startet. Vi har delt ut akutt nødhjelp som vann, mat, hygiene-pakker og kontanter. I tillegg har vi ryddet landminer og hatt stort fokus på psykososial støtte og å forebygge kjønnsbasert vold.

I oktober markerte vi at det var ett år siden Hamas' terrorangrep på Israel og krigen i Gaza startet.

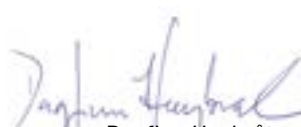
Våre ansatte har vært på plass for befolkningen i Gaza siden begynnelsen av krigen. I dette nummeret forteller våre partnere om hvordan de har bidratt til å hjelpe internt

fordrevne, delt ut varme måltider og vært der for dem som rammes hardest av krigen.

I løpet av året har konflikten i Midtøsten eskalert. I Libanon er over 1,2 millioner mennesker fordrevet i skrivende stund. Våre kolleger i landet har satt i gang en respons for å dele ut nødhjelp til menneskene som er på flukt fra angrepene.

Julebudskapet er de gode nyhetene om lyset som skinner i mørket. For over 2000 år siden ble et lite barn født i en stall i Betlehem. En stjerne i mørket viste vei, og barnet skulle bringe lys og håp til alle mennesker. Jesu fødsel vitner fortsatt om at det alltid finnes håp, selv når alt virker mørkt. La julen inspirere oss til å bringe håp og være de gode nyhetene for våre medmennesker slik at flere kan finne lys i mørket, glede i sorgen og fred i kaos. I julen får vi en ny sjanse til å omfavne dette håpet og dele det med de som står oss nærmest, men også de som lever på flukt, i fattigdom og i krig og konflikt.

Med ønske om en riktig god jul fra alle oss i Kirkens Nødhjelp!

Dagfinn Høybråten
generalsekretær i
Kirkens Nødhjelp

INNHold | 04 – 2024

UKRAINA: Den tidligere bonden Eleonora jobber som minerydder i Mykolaiv.

KUNSTGEIT: Björg Thorhallsdottir har malt årets geit.

GAZA: Etter over ett år med krig fortsetter lidelsene å øke.

ETIOPIA: Bonden Ababya planter trær for å bremse klimaendringene.

A woman with dark hair, wearing a teal jacket over a pink top, is shown in profile, holding a baby. The baby is wearing a dark long-sleeved shirt and light-colored pants. They are in a dimly lit room with a grid ceiling. The woman is looking towards the right, and the baby is also looking in that direction.

Takhmina bærer den fire måneder gamle sønnen Miran. Han er en livlig og smilende gutt.

JULEØNSKE:

Vi ønsker oss en fredelig verden. Vi ønsker oss en lysere fremtid for alle som opplever vold, krig og urett, enten det er i Ukraina, Midtøsten, Sudan eller andre steder i verden. Vi ønsker oss at alle barn skal ha samme muligheter og rettigheter uansett hvor de fødes i verden.

Gi årets viktigste julegave.

VIPPS til 2426

A woman with dark hair, wearing a blue cardigan, is holding a baby in her arms. They are standing in front of a large mural that depicts a tropical landscape with palm trees, a lake, and a butterfly. The scene is dimly lit, suggesting an indoor setting.

Ukraina:

En trygg havn

I kjelleren i kirken Love of Christ, som også er et bombesikkert sted, blir lunsjen tilberedt på kjøkkenet som Kirkens Nødhjelp har bygget.

I kjelleren til kirken Love of Christ sør i Ukraina finner vi gutten Miran og moren Takhmina. I over to år har hun og barna vært fanget eller på flukt.

TEKST: Hans Vold Husum FOTO: Håvard Bjelland

– Det er Guds velsignelse at vi klarte å komme oss levende hit til dette stedet, sier Takhmina.

Barna leker i portrommet utenfor mens Takhmina ammer lille Miran på bare fire måneder. Hun forteller oss sin historie. Den startet en regntung dag for litt over

to år siden i det området som i dag er okkupert av russerne øst for Kherson helt sørøst i Ukraina.

DA RUSSERNE KOM

Russerne kom så fort at familien ikke rakk å flykte. Soldater smalt opp døra hjemme hos henne, der hun satt alene med sine barn. De kastet henne og barna i kjelleren, mens soldatene ble boende i huset lenge.

De neste ni månedene ble et mareritt, der hun bare fikk oppleve dagslys en eneste gang. Hun og barna turte ikke gå ut. En bøtte ble toalettet til hele familien, en haug med rå poteter og litt grønnsaker innimellom var alt de spiste. Lukten var forferdelig. En pensjonert nabo risikerte

KIRKENS NØDHJELP I UKRAINA:

Fullskalainvasjonen av Ukraina startet i februar 2022.

14 millioner ukrainere trenger humanitær hjelp.

Nødhjelpsinnsetningen er en av de største humanitære innsatsene vi har. Vi jobber mest med vann, fjernvarme og gjenoppbygging av infrastruktur.

I tillegg har vi stort fokus på psykososialt arbeid og kjønnsbasert vold.

Takhmina og barna ble låst inne i kjelleren mens de russiske okkupertene tok over huset. På ni måneder så de nesten ikke dagslys. Nå kan hun og barna gå ut i bakgården til kirken og få lys og trygghet.

livet ved å levere drikkevann til familien noen ganger i uken.

– Barna mine så hunden vår Djik ble sprengt i filler utenfor, og de hylgråt. De månedene var veldig traumatiske for både meg og barna. Jeg var gravid og veldig redd, forteller Takhmina.

TRYGGHETEN

Ukrainske styrker klarte til slutt å ta tilbake området der de bodde. De fikk dermed muligheten til å reise vestover, men klarte ikke å finne et sted de kunne bo permanent. Helt nylig kom hun til den tilrettelagte kjelleren i Mykolaiv der Kirkens Nødhjelp sammen med den lokale menigheten har gjort kirkekjelleren om

til et tilfluktsrom for flyktninger med senger, kjøkken, dusj og aktivitetsrom for barn. En nydelig lukt av «borscht»-suppe siver ut fra kjøkkenet, der en frivillig og beboerne lager lunsj sammen.

– For første gang på veldig lenge sover vi nå gjennom hele natten. Vi hører knapt flyalarmene her nede i kjelleren, og det er så stille og godt her. Det føles som vi har kommet til en trygg havn.

Sør i Ukraina går flyalarmen mellom fem og tretten ganger i døgnet denne uka. Det er vanskelig å sove. De aller fleste er tvunget til å ignorere flyalarmene for å få nok søvn.

Folk i menigheten og andre frivillige jobber gratis for flyktningene. I starten av krigen for to år siden hadde de opp mot 100 mennesker boende i kjelleren, og folk lå på gulvet og i gangene på madrasser. Takhmina og barna har hatt besøk av en psykolog denne morgenen og jobber nå med å skaffe seg nødvendige papirer, slik at de kan få sosialstøtte og komme seg videre i livet.

– Jeg er utrolig takknemlig for at jeg og barna får bo en stund på dette stedet, og jeg vet nå at det finnes en gud som har hjulpet meg, avslutter Takhmina. ■

MAMMAHJERTET

Mammahjertet er det samme over hele verden - en mors kjærlighet er grenseløs. Kjøper du dette smykket, gir du samtidig en mor og hennes barn en trygg fødsel og en god start på livet.

Besøk www.gaversomforandrerverden.no

Hvert eneste utslag med metaldetektoren må sjekkes. Det kan være gammelt jernsøppel eller noe som kan eksplodere.

Eleonora var bonde før krigen. Nå rydder hun miner for Kirkens Nødhjelp.

Ukraina:

Fra bonde til minerydder

I over to år har raketter med klaseammunisjon blitt skutt inn i store deler av landet. Miner og udetonerte eksplosiver lammer jordbruket og dagliglivet.

TEKST: Hans Vold Husum FOTO: Håvard Bjelland

– Jeg er utrolig stolt over å være minerydder og teamleder. Vi redder liv! I starten var mannen min bekymret for meg, men etter hvert har han også blitt kjempestolt, sier Eleonora.

Før krigen jobbet hun og mannen hennes på familiegården der de dyrket tomater og korn. Plutselig fikk hun en telefon fra en nabo som fortalte at russerne kom. Familien fikk ti minutter på å samle bar-

na og pakke en koffert før de måtte dra fra gården. Begge hennes gamle foreldre måtte bli igjen og lever nå i et okkupert område. Russerne har flyttet inn på gården de eide øst for Kherson, og hun vet at de har ødelagt låven deres.

Nå jobber Eleonora som minerydder for Kirkens Nødhjelp og har på kort tid blitt kvalifisert til å være teamleder.

Lee har over 20 års erfaring med minerydding fra flere land. Små klasebomber kan sitte fast i trærne, man må titte både opp og ned når man søker.

INGEN SNARVEIER

Minerydding er ikke en hvilken som helst jobb. Det stiller store krav til profesjonalitet, samarbeidsegenskaper og evnen til å roe ned og tenke seg om før man handler. – Jeg er vant med praktisk arbeid fra gården, og det er en fordel når vi arbeider som mineryddere ute på jordene og i skogholtene, sier Eleonora. Hun sier at en god minerydder fullt ut må forstå og respektere sikkerhetsreglene, til enhver tid følge operasjonsprosedyrene og ikke minst være god til å kommunisere og spille på lag med sine kollegaer.

I sommer ble det svært varmt i beskyttelsesutstyret, og det ble lange dager.

En drone brukes for å oppdage åpenbare farer, som denne raketten som har styrtet i bakken.

Arbeidet er en tålmodighetsprøve, og det finnes ingen snarveier. Teamet bruker en drone for å finne åpenbare store udeton-

erte missiler som stikker halvveis opp av bakken.

Gamle russiske klaseraketter inneholder 130 små eksplosiver på størrelse med en brusboks, og når raketten åpner seg i luften, kan områder på mange fotballbaner bli forurenset. Bare halvparten av dem detonerer når de lander, resten kan ligge skjult, og metalldetektor er det viktigste redskapet for å finne dem. Landminer, snubletråder og udetonerte artillerigranater skaper også store problemer nærmere frontlinjen.

RYDDER TRYGGE GATER

– Som teamleder må jeg passe på folkene

Eleonora og Sergii er teamledere for Kirkens Nødhjelps mineryddere i Mykolaiv.

mine. Hver morgen samler jeg teamet, spør alle hvordan natten har vært, og forsikrer meg om at alle er fokusert på dagens arbeid. Vi jobber så tett på hverandre gjennom dagen at hele teamet må fungere som en enhet.

– Hver gang vi finner udetonerte eksplosiver, blir jeg glad, for da vet jeg at vi kanskje har reddet et liv. Området vi jobber i nå, er tett på et boligfelt, og folk må gå gjennom området vi nå rydder. Det første vi gjør, er å rydde en trygg gate gjennom skogholtet her, så de som bor her, kan gå trygt innenfor merkede stolper.

HUNDRE MINERYDDERE

Minerydderne følger nøye en internas-

jonal standard for arbeidet med en rekke regler og en systematisk metodikk, som krever utdanning og opplæring før man kan jobbe som minerydder. Kirkens Nødhjelp har sammen med Folkekirkens Nødhjelp (Danmark) lært opp og ansatt hundre mineryddere i Mykolaiv og driver et opplæringscenter for mineryddere i byen. Mange flere må utdannes for å få opp tempoet i det enorme landet.

– Vi har ikke opplevd ulykker blant våre ansatte, men det er en grunn til at alle som jobber her, logger sin blodtype når de skriver seg inn på området om morgenen. Det er også to ambulanser som er parkert i utkanten av området til enhver tid når vi jobber.

Opp mot 29 prosent av landområdet i Ukraina er nå områder med udetonerte eksplosiver. Det kan ta flere måneder å rydde et område på størrelse med en fotballbane, så det er mange tiårs arbeid som gjenstår. Minerydding kan heller ikke drives i regn, sterk vind og når det er frost i bakken. Bosnia-Hercegovina ble nylig erklært fritt for klasevåpen, over 30 år etter at krigen ble avsluttet. ■

Røyk stiger opp fra den libanesiske byen Baalbeck i Bekaa-dalen etter luftangrep.

LIBANON OG SYRIA

Siden midten av september har konflikten mellom Israel og Hizbollah i Libanon eskalert.

Det har fått store konsekvenser både i Libanon og Syria.

Over 1,2 millioner mennesker i Libanon er drevet på flukt.

Over 400.000 har flyttet fra Libanon til Syria.

Over én million mennesker i Libanon og over 16 millioner mennesker i Syria har behov for nødhjelp.

Kilde: FN

Libanon og Syria:

Hjelp til krigsofrene

Over en million mennesker flykter fra bomberegnet i Libanon, hundretusener av dem over grensen til Syria. Kirkens Nødhjelp er på bakken og sørger for livsnødvendig hjelp i begge land.

TEKST: Arne Grieg Riisnæs FOTO: Kirkens Nødhjelp / Key of Life / NTB / AFP / NIDAL SOHL

– Dette er mennesker som har rømt fra alt, og som nå trenger det aller mest nødvendige for å klare seg, sier Benedicte Hafskjold, Kirkens Nødhjelps landdirektør i Libanon og Syria.

I over et år har den libanesiske sivilbefolkningen opplevd massiv bombing, først i sør, men siden i nær alle deler av landet, inkludert den tett befolkede hovedstaden Beirut. Israel viser til bombingene som deres motsvar på raketangrepene fra den militære delen av Hizbollah. De israelske angrepene er de dødeligste på flere tiår: Flere tusen mennesker er drept, og titusener er skadet. Enda flere har mistet hjemmene sine og alt de eide.

I et land som lenge før krigshandlingene startet, har vært preget av økonomisk og politisk kollaps, skyhøy arbeidsledighet, økende fattigdom, den enorme eksplosjonen i havneområdet og fjorårets dødelige jordskjelv.

OVERGÅR VÅRE VERSTE MARERITT

Midt i denne kritiske situasjonen for sivilbefolkningen, står Kirkens Nødhjelps ansatte i Libanon på hver eneste dag for å hjelpe sitt eget folk i en desperat situasjon. Med mat, vann, madrasser, tepper og hygieneartikler. Med bombing så godt som hver eneste natt får også våre ansatte minimalt med søvn og lever med den samme frykten som den øvrige befolkningen på

Kirkens Nødhjelp og vår partner Key Of Life sørger for mat til internt fordrevne flyktninger nord i Libanon.

nær 6 millioner mennesker. Klemte inne på et landområde på størrelse med Rogaland.

– Mens bombene faller, time etter time, natt etter natt, så ligger vi alle søvnløse og tenker: Ble noen i min familie drept eller skadet nå? Noen av vennene mine?

Ordene tilhører Ruba Khory, leder for Kirkens Nødhjelps arbeid i Libanon. Under borgerkrigen i Libanon var hun som liten jente selv flyktning i Syria. I ulike jobber har hun brukt hele sitt voksne liv til å

hjelpe andre i samme situasjon.

– Libanon har gjennomgått så mye fælt gjennom så mange år nå, men det som nå rammer oss, overgår selv våre verste mareritt, sier Khoury.

HUMANITÆR KRISE

For å unnsnippe de kontinuerlige bombe-raidene har hundretusener flyktet over grensen til nabolandet Syria. De fleste er syrere som har vært flyktninger i Libanon, men også mange libanesere.

– At så mange nå velger å flykte over grensen til Syria, sier mye om hvor prekær og livsfarlig situasjonen i Libanon er, sier Hafskjold.

Hun viser til at over 16 millioner syrere, ifølge FN, i dag har behov for humanitær hjelp. Av en befolkning på 22 millioner. Det er det høyeste tallet siden borgerkrigen i landet startet i 2011.

– Syria står selv i en humanitær krise, der ni av ti i dag lever under fattigdomsgrensen, og dermed har under 22 kroner per dag å leve for. Med stor mangel på blant annet mat, vann, strøm og helsetjenester sier det seg selv at det å ta imot, og sørge for, hundretusener av flyktninger fra Libanon er en svært krevende øvelse, sier Hafskjold.

– Samtidig gjør Kirkens Nødhjelp og våre lokale partnere i Syria alt for å hjelpe så mange som mulig med blant annet hygieneartikler og vanntanker i midlertidige mot-takssentre i ulike deler av landet.

– Den krigsrammede befolkningen i Libanon og Syria trenger nå all den hjelp de kan få fra Norge og verdenssamfunnet. Og det haster. ■

Catherine Mweemba (63) er full av energi mens hun jobber i grønnsakshagen sammen med de andre kvinnene. Med tilgang til vann og ved hjelp av dryppirrigasjon har de vært i stand til å dyrke mat selv om det er tørke.

TØRKEN I DET SØRLIGE AFRIKA

Langvarig tørke i det sørlige Afrika har forårsaket regionens verste sultkrise på flere tiår, ifølge FNs matvareprogram (WFP).

Fem land – Lesotho, Malawi, Namibia, Zambia og Zimbabwe – har erklært nasjonale katastrofer.

I Zambia er 12,2 millioner mennesker rammet av tørke.

84 av totalt 116 distrikter i Zambia er rammet av tørken.

6.6 millioner mennesker har behov for nødhjelp.

Zambias to millioner småskalabønder er ekstremt sårbare for klimasjokk som tørke, siden de er avhengig av regn til jordbruket.

Kilder: WFP, Unicef

Zambia:

Grønt håp midt i tørken

Avlinger har kollapse over hele Zambia i den verste tørken på 20 år. Men det finnes unntak: I et av de verst rammede områdene har de klart å dyrke mat gjennom hele tørken.

TEKST: Åsne Gullikstad FOTO: Håvard Bjelland

«Kom og se», synger Catherine Mweemba (63) høyt mens hun danser på åkeren, midt blant en gruppe kvinner som står bøyd over jorda og hakker. Catherines ansikt sprekker opp i et stort smil.

De andre kvinnene synger tilbake: «Kom og se hva vi dyrker her! Kom og se at vi planter, kom og se at vi vanner, kom og se hva vi høster!».

I denne grønnsakshagen dyrkes det mais, tomater, kål og belgfrukten okra. Vi er i distriktet Gwembe sør i landet. Det er vanskelig å tro at vi midt i et av de hardest rammede områdene av tørken i Zambia, men rett utenfor den irrgønne oasen er bakken brun og knusktørr. De fleste trær og planter er inntørket. Elveleier og bekker er uten vann.

-Jeg har lært hvordan man dyrker ulike grønnsaker, som tomater og mais. Gjennom dette har jeg fått en inntekt, forteller Winnie Milambo, som jobber på åkeren med datteren Tendai Mwela på åtte måneder på ryggen.

Tørken har pågått i hele 2024. Store deler av sørlige Afrika har i år opplevd den verste sultkrisen på flere tiår, ifølge FN. Zambia er et av de hardest rammede landene etter at regntiden i slutten av 2023 ble mye kortere enn vanlig. Regnet kom kun i tre uker, mens det normalt kan regne i flere måneder. I februar erklærte myndighetene nasjonal krise i de fleste deler av landet.

GRØNT UNDER TØRKEN

– Mange har ikke høstet noe i det hele tatt i løpet av det siste året, fordi det ikke har regnet. Så det er mye sult i dette distriktet, forteller Caroline Mwewa fra ADRA, en partnerorganisasjon som Kirkens Nødhjelp samarbeider med her.

Men kvinnene vi møter her, har klart å dyrke mat mens andre avlinger har kollapset. Denne grønnsakshagen er et opplæringssted for klimasmart landbruk.

– Her viser vi måter å dyrke på som er bærekraftige, og som faktisk virker selv i situasjoner som tørke, forteller Mwewa.

De som bor i området, kan komme til opplæringscenteret og lære å dyrke grønnsaker med såkalt dryppirrigasjon. Kirkens Nødhjelp og vår partnerorganisasjon har sørget for vann: En solcelledrevet vannpumpe pumper vann fra et borehull opp til store vanntanker. Derfra føres vannet ut gjennom slanger med små hull, så vannet dryppes i jorda akkurat der plantene er. Denne metoden krever ikke så mye vann.

Zambia

- Befolkning: Ca. 19,6 millioner
- Areal: 752 610 km²
- Språk: Offisielt: engelsk. Det snakkes dessuten elleve forskjellige bantuspråk i landet.
- Hovedstad: Lusaka

KILDE: SNL, FN

Tørken i Zambia og store deler av det sørlige Afrika har pågått siden starten av 2024. Her en uttørket elv i Gwembe, et av de hardest rammede områdene i hele Zambia.

– Som regel har folk bare ventet på regntiden og så ventet til neste regntid året etter med å så. Men man kan dyrke hele året, så lenge man har tilgang til vann. Det klarer mange nå uten å være avhengig av regnet, sier hun.

Avlingene her går til familienes eget forbruk, og det som er til overs, selger deltakerne videre og deler inntektene. Mange har også begynt med dryppirrigasjon i sine egne grønnsakshager hjemme. De kjøper da en pakke med utstyret som trengs. Det er ofte et enklere system der de heller vannet opp i bøtter som er knyttet til vannrør ut til plantene.

Kirkens Nødhjelp og ADRA har også satt opp en vannstasjon utenfor åkeren slik at folk i lokalsamfunnet kan hente vann til eget forbruk der.

HAR FÅTT INNTEKT

Catherine Mweemba kommer hit tre ganger i uka for å dyrke grønnsaker.

Hun har to voksne barn og fem barnebarn. Hun er gift, men deler mannen med to andre koner.

– Men mannen min er aldri hjemme! Sist gang jeg så ham var for fire måneder siden, så jeg er så godt som «singel», sier hun og ler høyt.

Hun har også en grønnsakshage hjemme der hun dyrket grønnkål og belgfrukten

okra. Hun klarte å høste i august, men i september kom en sterk hetebølge som ødela hele avlingen. Hun har ikke begynt med dryppirrigasjon hjemme ennå og vanner derfor på vanlig måte. Da er det mer sårbart når det er lite vann.

– Jeg skulle gjerne hatt dryppirrigasjonssystem hjemme også. Jeg håper og tror at jeg kan kjøpe utstyret når vi får flere inntekter av avlingene her i fellesgrønnsakshagen, sier hun.

En av de andre kvinnene, Winnie Milambo, jobber på åkeren med datteren Tendai Mwela på åtte måneder i et sjal på ryggen. I dag er det tid for å høste mais, og en gruppe kvinner renser maisen for blader. Winnie er gift og har seks barn, den eldste er 18 år. Hun har kommet til denne grønnsakshagen helt siden 2021, da prosjektet begynte.

To ganger i uka kommer hun hit. Hun har også en grønnsakshage hjemme, der hun har plantet mais.

– Jeg har lært hvordan man dyrker ulike grønnsaker, som tomater og mais. Gjennom dette har jeg fått en inntekt, forteller hun.

For inntektene har hun kjøpt to geiter.

– Når jeg får enda flere geiter, kan jeg selge noen og tjene mer penger. Pengene jeg tjener, går også til skolepenger for barna mine og til å kjøpe mat. Det har betydd en stor endring for meg. ■

A photograph showing two women working in a vegetable field. The woman in the foreground is wearing a bright orange t-shirt and a colorful patterned skirt, bent over and using a hoe to work the soil around young green plants. The woman in the background is wearing a striped shirt and a blue patterned skirt, also working with a hoe. The field has rows of young plants and black irrigation lines. In the background, there is a field of taller crops, possibly corn. A text box in the upper right corner contains text in Norwegian.

I en felles grønnsakshage kan deltakerne få opplæring i dyrking. De dyrker mat til familiene sine, og det som er til overs, selger de videre og deler inntektene av. Mange har også begynt med dryppirrigasjon hjemme.

Årets kunstgeit:

– Håp holder mennesker i live

– Jeg ville lage en skikkelig gladgeit, sier Björg Thorhallsdottir. Hun har malt årets kunstgeit for Kirkens Nødhjelp. Selv har hun både funnet glede og ro – i det enkle livet på et gammelt gårdsbruk.

TEKST: Åsne Gullikstad FOTO: Håvard Bjelland

– Dette er mitt fristed, forteller Björg Thorhallsdottir.

Noen minutter tidligere kom Thorhallsdottir oss i møte over en irrgrønn eng med slagstøvler og lang kjole og ønsket oss velkommen til det som er blitt hennes hjem store deler av året: et eldgammelt gårdsbruk langt oppe i en ås i Valdres.

Hun har servert oss hjemmelaget suppe og vist oss bekken der hun henter vann hver dag. Og hun har matet geitekillingen Gullguttan med melk fra flaske. Gullguttan hører til hos en av naboene i dalen, men har for anledningen kommet på besøk, for Björg Thorhallsdottir har illustrert årets kunstgeit til inntekt for Kirkens Nødhjelp.

Den norsk-islandske kunstneren, forfatteren og kursarrangøren, som nå også er kjent fra TV-programmer som Furræder og Fårmen Kjendis, er den femte kunstneren som støtter Kirkens Nødhjelp på denne måten. Når man gir en kunstgeit til noen, gir man en symbolgave som gjør Kirkens Nødhjelp i stand til å hjelpe enda flere mennesker.

– Jeg ville lage den som en skikkelig gladgeit, slik at når givene ser den, ser de all gleden de kommer til å formidle til

den heldige familien som får både kjøtt, melk og kjærlighet i en geit, forteller Björg Thorhallsdottir.

SØKTE RO

Hun hadde lenge kjent på et behov for en endring i livet sitt da hun fant denne plassen i Valdres.

– Jeg søkte ro. Jeg ville ha et gammelt gårdstun. Jeg har hatt årskort på Norsk Folkemuseum, for jeg elsker gamle bygg og får en indre ro av det. Jeg kjøpte egentlig drømmen om et roligere liv. Jeg kjøpte bygningene, men jeg kjøpte også en drøm.

– *Har du fått den drømmen du oppsøkte?*

– Ja, det er helt magisk. Jeg har funnet så mye lykke i at livet går sakte: det å måtte gå ut og hente vann, å fyre opp i kaminen om vinteren for at snøen skal smelte så jeg skal få vann til oppvask – at ting tar tid. Og det er sånn verden er: Det tar tid fra et frø blir til en blomst. Alt er blitt «quick fix» i vårt samfunn: Hvis du har vondt i hodet, skal du ta en pille, hvis du skal ha en kaffe, putter du en kapsel i en maskin og trykker på en knapp. Jeg tror det er skikkelig usunt for sinnet vårt, og derfor er det mange mennesker som sliter og ikke har det bra, sier Thorhallsdottir.

Årets kunstgeit har Björg Thorhallsdóttir malt på gårdsbruket i Valdres. Her bor hun store deler av året.

Hun har bodd i Oslo i mange år og har fortsatt bolig der også.

– Jeg har funnet ut at den perfekte balansen for meg er å bo halve tiden i 1824 og halve tiden i 2024, sier hun og ler høyt.

GLEDE I Å HJELPE

Å finne glede er blitt en livsoppgave for Björg Thorhallsdóttir. Det ønsker hun også å hjelpe andre til, blant annet gjennom kursopplegget og podkasten «Destinasjon Glede».

– Glede er et valg. Glede er å akseptere ting som de er, sier hun.

Hun har vært åpen om at hun opplevde flere overgrep som barn og ungdom, og deretter en stor sorg da hun ble enke og

alenemor som 30-åring. Hun forteller at hun lenge så på seg selv som et offer, men bestemte seg for å slutte med det.

– Jeg har brukt omtrent hele livet mitt på å finne alle veier til glede, sier hun.

En av dem er å hjelpe.

– Jeg blir skikkelig lykkelig av å hjelpe. Jeg blir så glad når jeg kan se at jeg kan gjøre andres liv bedre, sier Thorhallsdóttir, som har bodd i og reist til mange land i verden, både under oppveksten og i voksen alder. I fjor ble det registrert at voldsbruken i verden er på et rekordnivå etter den kalde krigen. Dette året ble preget av blant annet krigen i Gaza, Ukraina og Sudan.

– Det er lett å bli motløs og miste håp?

– Ja, og derfor er det så bra med denne geita. Det hjelper ingenting med 100 prosent medfølelse, men det hjelper masse med én prosent giverglede eller én prosent handling. I verden nå er det så mye frykt, og frykten er full av sinne, mistro og hat, sier Thorhallsdóttir og legger til å at hun er takknemlig for å bli spurt om å være årets geitekunstner for Kirkens Nødhjelp.

– Det å kunne hjelpe med en smilende geit gjennom Kirkens Nødhjelp er å sende kjærlighet ut i verden. For at verden skal bli bedre, er vi nødt til å stå sammen og gjøre gode ting for andre, sier kunstneren.

– Hvis vi mister håpet, mister vi alt. Håpet er det siste du kan frata et menneske. Håp holder mennesker i live. ■

GI EN GEIT TIL JUL

Scan QR-koden for å kjøpe
årets kunstgeit

Geita er gaven som fortsetter å gi, og kan forandre liv. Den gir melk, ost, naturgjødning – og liv til enda flere geiter. Inntektene kan en familie bruke på matvarer, skolegang, helsetjenester og klær.

Besøk www.gaversomforandrer verden.no

Sammen med vår partner MA'AN har vi delt ut pakker med mat til mennesker på flukt i Gaza.

Ett år med lidelse

Etter over ett år med krig i Gaza har lidelsene bare økt. Men Kirkens Nødhjelp har sammen med våre partnere gjort alt vi kan for å hjelpe hver eneste dag det siste året.

TEKST: Åsne Gullikstad FOTO: MA'AN

– Krigen krever nye sivile ofre hver dag uten håp om våpenhvile og løslatelse av gisler. De som kan stoppe dette, vil ikke, og de som vil, kan ikke. Det mest ubegripelige er alle som ser en annen vei, og ikke reagerer på denne krenkelsen av menneskeverdet, sier generalsekretær Dagfinn Høybråten i Kirkens Nødhjelp.

7. oktober var det ett år siden Hamas' terrorangrep mot Israel, som førte til at den israelske hæren gikk til krig inne i Gaza.

Siden har lidelsene bare vokst. Over

41.000 mennesker i Gaza er drept det siste året. 1,9 millioner mennesker, 90 prosent av Gazas befolkning, er internt fordrevet. Nesten en halv million mennesker på Gazastripen lever under forhold med katastrofal sult, ifølge FN.

Over 1200 israelere ble drept i Hamas' angrep, og 251 gisler ble tatt til fange 7. oktober. Israel anslo i slutten av september at rundt 64 gisler fortsatt er i live og holdes fanget av Hamas.

« Hygienepakkene vi deler ut, inneholder blant annet såpe, tannkrem, tannbørster, bind, toalett-papir og håndsprit.

Esker med nødhjelp står klar for utdeling.

KIRKENS NØDHJELP KREVER:

En umiddelbar og varig våpenhvile som etterfølges av en politisk prosess mot en varig og rettferdig fred.

En slutt på Israels hindring av humanitær nødhjelp til Gaza.

At sivile må beskyttes, folkeretten må respekteres, og gjenværende gisler som er holdt fanget på Gaza, må frigis.

En våpenembargo og stans av eksport av våpen og militært utstyr som kan bli brukt til brudd på humanitærretten og menneskerettighetene.

At FN-domstolens (ICJ) anbefaling om å stanse beleiringen av Gaza og en slutt på den ulovlige okkupasjonen blir respektert.

VI ER TIL STEDE

Kirkens Nødhjelp var til stede i Gaza lenge før krigen brøt ut. Vi har i flere tiår arbeidet i de palestinske områdene.

Kirkens Nødhjelp og danske Folkekirkens Nødhjelp har siden krigen brøt ut i oktober 2023 gjort hva vi kan for å hjelpe sivilbefolkningen i Gaza. Vi samarbeider tett med lokale partnerorganisasjoner, slik vi gjør overalt hvor vi arbeider. Men arbeidet i Gaza de siste månedene har skjedd under ekstremt vanskelige forhold.

Siden krigen startet, har vi sammen med våre partnere blant annet delt ut varme måltider, rent vann, tepper og hygiene-pakker. Vi har bidratt med kontant-overføringer til de mest sårbare, slik at de kan kjøpe det de trenger mest. Vi har installert doer og dusjer og gitt psykososial støtte til jenter og kvinner.

Men ett år etter krigens start er det altfor lite nødhjelp som kommer inn: Hele 83 prosent av nødhjelpen som skulle nådd Gaza, blir stanset av Israel, viser en oversikt fra september. ■

Kirkens Nødhjelp har partnere på bakken i Gaza som har drevet hjelpearbeid under hele krigen.

Stemmer fra Gaza:

Hjelpearbeidere forteller

Hvordan er det å jobbe som hjelpearbeider samtidig som man står midt oppe i en krig? Her forteller tre av Kirkens Nødhjelps partnere i Gaza.

TEKST: Åsne Gullikstad FOTO: WAC, PCHR

Kirkens Nødhjelp og danske Folkekirkens Nødhjelp har siden krigen brøt ut høsten 2023, gjort hva vi kan for å hjelpe sivilbefolkningen i Gaza – i tett samarbeid med våre partnere.

Samarbeid med lokale partnerorganisasjoner er grunnlaget for Kirkens Nødhjelps internasjonale arbeid. Slik er det også i Gaza.

Men arbeidet i Gaza har skjedd under ekstremt vanskelige forhold.

Her forteller tre av partnerne som Kirkens Nødhjelp støtter, hvordan det er å jobbe i Gaza:

(Etternavn er utelatt av hensyn til de omtaltes sikkerhet)

AMAL, WOMEN AFFAIRS CENTER (WAC)

Amal jobber for organisasjonen WAC i Gaza, som hjelper kvinner på ulike måter. Da krigen startet 7. oktober, våknet hun av at huset ristet av kraftig bombing i nærheten. Amal var hjemme med de to barna sine, mens ektemannen og resten av familien var i Egypt. Hun flyktet sørover i Gaza, mens mange kolleger ble igjen

i Gaza by, som ble kraftig angrepet. Igjen måtte hun flykte videre sørover til Rafah. De ansatte i organisasjonen ble spredt til mange steder, men en del av dem klarte å samle seg og tok opp igjen arbeidet.

Amal forteller:

«Fra de første timene etter at jeg kom til Rafah, begynte jeg å hjelpe kvinner på

flukt i nød. Det var ikke lett, for jeg var alene og uten ressurser, så jeg måtte bruke de pengene og tingene jeg hadde. Jeg fikk henvendelser fra kvinner på flukt: gravide kvinner, syke kvinner og nybakte mødre. Jeg fortsatte å jobbe alene for å hjelpe dem, samtidig som jeg sjekket hvor kollegene mine hadde søkt tilflukt.»

«Det var ikke lett, men viljen til å jobbe bidro til at vi klarte å organisere ting. Nå har vi prosjekter som tilbyr tjenester og hjelp til folk. Situasjonen er alvorlig, behovet er enormt.»

«Vi tilbyr ulike tiltak: individuell og gruppevis psykologisk hjelp, pengestøtte og psykososiale støttetjenester. Vi dokumenterer kvinners historier og lidelser under krigen og deler ut hygienepakker.»

«Daglig banker hundrevis av kvinner på døren vår og ber om hjelp. Hver kvinne har en historie, et sår, en unik situasjon og spesifikke behov. Vi hadde aldri forestilt oss at vi skulle få høre så mye smerte og lidelse.»

AYMAN, PALESTINIAN CENTRE FOR HUMAN RIGHTS (PCHR)

Ayman jobber for menneskerettighetsorganisasjonen PCHR, som blant annet dokumenterer menneskerettighetsbrudd. Ayman har fortsatt arbeidet under krigen, men under svært krevende personlige forhold. Aymans kone var høygravid da krigen brøt ut. Familien har måttet flykte flere ganger, og Ayman ble på et tidspunkt arrestert og torturert før han ble løslatt. Lillebroren hans ble drept i et angrep. Ayman har i en lang periode vært adskilt fra kona og de små barna deres.

Ayman forteller:

«Jeg forlot min yngste sønn da han var 37 dager gammel. Jeg frykter at han skal begynne å gå før jeg får holdt ham. Hver eneste videosamtale med barna mine er fylt med løfter jeg ikke kan innfri.»

«Å være hjelpearbeider i Gaza innebærer å være både et offer selv og en forkjemper for rettigheter. Selv om mitt oppdrag

er å gi støtte og forsvare menneskerettighetene, er jeg blitt direkte berørt av de samme bruddene vi kjemper mot.»

«Støtten vi har fått fra våre samarbeidspartnere, deriblant Kirkens Nødhjelp, har vært helt avgjørende i disse tider. Denne støtten har gitt oss styrke og motivasjon til

å fortsette arbeidet vårt med enda større beslutsomhet.»

«Selv om hjelpen vi tilbyr er livsviktig, føles den ofte utilstrekkelig i møte med så overveldende motgang. Folk setter pris på hjelpen, men det er tydelig at mer må gjøres.» ■

Sandstorm over innsjøen i Gossi.

Mali:

– Arbeidet er kanskje viktigere enn noen gang

 Mali

- Befolkning: 22,6 millioner
- Areal: 1 240 190 km²
- Språk: Fransk
- Behov for nødhjelp: 7,1 millioner

KILDE: FN SNL

En tørkekatastrofe i Nord-Mali i 1984 førte til at Kirkens Nødhjelp startet en akutt nødhjelpsrespons. 40 år senere er tilstedeværelse i Mali kanskje viktigere enn noen gang.

TEKST: Kristine Eid FOTO: Kirkens Nødhjelp

– Vi startet opp arbeidet i Nord-Mali etter den katastrofale tørken i 1984, hvor mange hundre tusen mennesker ble rammet av hungersnød, forteller Riborg Knudsen.

Hun har jobbet i Kirkens Nødhjelp siden 1987 og besøkt Mali flere ganger. I tillegg har hun vært landdirektør i Mali i to perioder mellom 2004 og 2018.

– Vi startet responsen i området Gourma-Rharous, som ligger i Nord-Mali, på

grensen til Sahara-ørkenen. Området var i utgangspunktet svært tørt, men en periode med ekstra lite regn førte til at befolkningen som bodde her, ble rammet hardt av hungersnød, sier Knudsen.

Tørken rammet både den fastboende befolkningen som livnærte seg av jordbruk, og nomader som levde av dyrehold.

Hun forteller at nødhjelpsresponsen som

Bæring av kornsekker. Bildet er trolig tatt i Gossi på slutten av 80-tallet.

Folk kom langveisfra for å kjøpe geiter og kameler på dyremarkedet. Dette bildet er trolig tatt i Gossi.

I 1987 ble fly fra Mission Aviation Fellowship brukt til å reise mellom Bamako og Gossi, hvor Kirkens Nødhjelp hadde base.

Tidligere landdirektør Kåre Lode var med på å forhandle fram en fredsavtale mellom myndighetene og fire opprørsbevegelser i 1992.

ble satt i gang i den første fasen, gikk ut på å dele ut mat, vann og gi helsehjelp.

– I tillegg ble det delt ut geiter og esler, som var svært viktig for nomadene som bodde i Nord-Mali, sier Knudsen.

AVSKOGING OG TØRKE

På 1980-tallet var det flere tørkekatastrofer i Afrika, blant annet i Sahel-regionen, som Mali er en del av. Det førte til at Norge i 1986 etablerte et program for Sahel, Su-

dan og Etiopia (SSE), hvor tanken var at bistand og forskning skulle ha gjensidig nytte av hverandres arbeid. Kirkens Nødhjelp ble en del av dette programmet.

– En del av arbeidet vårt gikk ut på å etablere forbedrede jordbruksmetoder. Prefabrikerte damporter og graving av diker og kanaler bidro til å utnytte flomvannet i Nigerelven bedre for jordbruk. Dyrking av flytende ris og beitegresset bourgou var innovative tiltak i dette området og har

blitt videreført frem til i dag.

Det ble startet et omfattende arbeid med opplæring i lesing, skriving og regning, en satsing som senere ble videreført. I 2015 mottok Kirkens Nødhjelp en nasjonal ærespris for arbeidet med alfabetisering.

KONFLIKTER OG FRED SARBEID

På starten av 1990-tallet brøt det ut konflikter mellom tuaregaene i Nord-Mali

Vibeke Skauerud er landdirektør i Mali i dag.

Anne Cathrine Seland var med på å starte arbeidet i Burkina Faso i 2020.

og regjeringen i landet. Tuaregaene er et nomadefolk som lever av dyrehold i flere land i Sahelbeltet. I Mali opplevde de å være marginalisert og lite tilgodesett av regjeringen. I tillegg mistet de store deler av dyrene sine under tørkekatastrofen.

– Konfliktene førte til at vi begynte å jobbe med fredsarbeid. Vi involverte sivilsamfunnene i regionen. De spilte en viktig rolle i fredsarbeidet, sier Knudsen.

Kåre Lode var Kirkens Nødhjelps landdirektør i Mali i 1987 og 1988. Han ble senere engasjert av Kirkens Nødhjelp for å drive fredsarbeid i 1995 og 1996.

EN FREDSAVTALE

Sammen med et team av maliske ressurspersoner laget Lode en strategi, basert på store lokale folkemøter. Her fikk folk mulighet til å møtes og snakke ut om hva som hadde vært vanskelig, og bestemme hvordan freden kunne bli utformet.

I 1992 ble det undertegnet en fredsavtale mellom maliske myndigheter og fire opprørsbevegelser, men det tok tre år til før volden tok slutt i mai 1995.

– Nord-Mali ble tryggere i en periode, men i årene etter har det vært flere konflik-

ter. Derfor engasjerte vi oss på nytt i fredsarbeid fra 2006 med opplæring av lokale ressurspersoner i kommuner i Nord-Mali i ikkevoldelig konfliktløsning og etablering av lokale team som kunne mekle i konflikter om beiteområder, vann og bruk av ulike naturressurser.

– *Hva tar du med deg fra tiden i Mali?*

– Jeg er stolt over arbeidet vi etablerte med løsning av lokale konflikter, og arbeidet vi startet for å fremme kvinners deltakelse i samfunnet og bekjempe kjønnsbasert vold, som kjønnslemlestelse og barneekteskap. Selv om dette fortsatt er store utfordringer i landet, skapte det muligheter for mange, som de ellers ikke hadde fått, sier Knudsen.

– Jeg er også takknemlig over alle de flotte og ressurssterke menneskene jeg har møtt og jobbet sammen med. Mine tanker går til folk i landet som rammes hardt av økt vold og uro i dag. Jeg håper situasjonen snart vil bli bedre. Selv om det dessverre er få tegn til bedring akkurat nå, så har Mali lange tradisjoner for konfliktløsning og fredelig sameksistens, sier Knudsen.

STARTET ARBEID I BURKINA FASO

Anne Cathrine Seland var landdirektør i Mali fra 2018 til 2023. Hun forteller at en viktig del av arbeidet hun var med på som landdirektør, var å bedre situasjonen for jenter og kvinner.

– Jenter og kvinner på flukt er i mye større grad utsatt for vold og overgrep. I 2020 var jeg med på å starte et prosjekt hvor vi etablerte «safe spaces». Hit kunne jenter og kvinner komme for å få beskyttelse, gjøre aktiviteter og få tilgang til psykososial hjelp. Dette er en viktig del av det humanitære arbeidet vårt, også i dag, forteller Seland.

Hun var også med på å starte opp Kirkens Nødhjelps arbeid i Malis naboland Burkina Faso.

– Krisen i Mali er en regional krise. Derfor var åpningen av dette kontoret veldig viktig. Arbeidet i Burkina Faso har det samme fokuset som arbeidet vårt i Mali, og vi jobber i hovedsak med vann, sanitær og hygiene, kjønnsbasert vold og fredsbygging, sier Seland.

Det hun vil huske best fra tiden som landdirektør, er menneskemøtene.

– Malieres evne til å tilpasse seg. Gjestfri-

Tidligere landdirektør Riborg Knudsen sammen med Bayano Walet Akli, direktør for vår partner ASSADEC (t.v.) og Dr Hamada Maiga, tidligere ansatt i Kirkens Nødhjelp.

heten og humoren og evnen til å klare å se det positive, selv om situasjonen er veldig vanskelig, sier Seland.

– EN VOLDSOM ENDRING

I dag jobber Kirkens Nødhjelp både med nødhjelp og langsiktig utviklingsarbeid i Mali. Vi arbeider med fredsbygging, bidrar til å få flere kvinner med i fredsprosesser og forebygger kjønnsbasert vold.

Vibeke Skauerud er Kirkens Nødhjelps landdirektør i Mali i dag. Hun forteller at landet og hele Sahel-regionen er i en voldsom endring.

– De siste tre årene har forholdet mellom land i Sahel-regionen og land i Vesten blitt vanskeligere. Flere aktører og vestlige land har trukket støtten til bistand, og Russland og Kina får større innflytelse, sier Skauerud.

– BISTANDEN MÅ IKKE FORSVINNE

Hun forteller at det langsiktige arbeidet blir utfordrende når midlene fra Vesten forsvinner.

– En viktig del av arbeidet nå er å finne måter å opprettholde støtten til bistand på. Selv om sikkerhetssituasjonen i regionen er krevende og mange piler peker i

feil retning, er det viktig at bistanden og tilstedeværelsen ikke forsvinner. Det er nå kanskje viktigere enn noen gang at Norge og andre aktører opprettholder sin tilstedeværelse på bakken, sier Skauerud.

Hun mener at krigene i Midtøsten og Ukraina tar fokuset bort fra Mali og Sahel-regionen.

– Verdenssamfunnet må ikke glemme det som skjer her. Det vil slå tilbake på oss på et senere tidspunkt hvis vi lukker øynene for det som skjer i denne regionen nå, sier Skauerud.

– *Hvordan tror du Kirkens Nødhjelps arbeid i Mali vil se ut om nye 40 år?*

– Det beste scenarioet for fremtiden er at Mali er et land med fred, og med en demokratisk valgt regjering. I en slik situasjon kunne vi arbeidet mer med sosiale utfordringer, som fordeling av naturressurser, tilpasning til klimaendringene og likestilling. Selv om det dessverre ikke er mye som tyder på en positiv utvikling i dag, velger jeg å være optimist! Ikke minst på grunn av den fantastiske overlevelsessevnen til folket i landet og deres potensielle evne og kraft til å legge press på sine ledere og si at «nok er nok», sier Skauerud. ■

KIRKENS NØDHJELPS ARBEID I MALI

1984

Arbeidet startet etter tørkekatastrofen i Nord-Mali. Base ble etablert i Gossi i Timbuktu.

1986

Norge etablerte SSE-programmet for bistand og forskning i Sahel, Sudan og Etiopia hvor Kirkens Nødhjelp deltok.

1990

Konflikter mellom tuareger og regjeringen brøt ut i Nord-Mali.

1992

Fredsavtale mellom myndigheter og fire opprørsbevegelser ble undertegnet, men freden kom først i 1995.

1993

Fredsarbeid ble en viktig del av arbeidet.

1999

Oppstart av arbeid i Kidal-regionen og Gao-regionen.

2001

Respons for å bekjempe hiv/aids ble satt i gang etter TV-aksjonen. Dette markerte starten på arbeidet mot kjønnsbasert vold.

2020

Startet arbeidet i Burkina Faso.

2024

Flyttet inn i nytt kontor i Bamako.

Etiopia:

Klimakjempen i Edens hage

Tørken varer lenger, trær blir felt over en lav sko, temperaturen stiger, og avlingene blir dårligere. Bonde Ababya Abagaro følte på hele kroppen at han måtte rope «stopp». Så høyt at hele distriktet hørte det.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

– Her har det aldri vært så varmt som nå. 34 grader. Jeg har vært bonde hele mitt liv, og så varmt som det er nå, har jeg aldri opplevd, sier Ababya Abagaro.

Ababya Abagaro går det nå gjetord om fordi han tok tegnene på klimaendringer på alvor lenge før man skjønnte hva som var i gjære.

KAMP PÅ LIV OG DØD

Klimaendringene har gjort Etiopia varmere, villere, tørrere og våtere. Før kunne man stille klokka etter regntiden, nå kommer den når du minst aner det. Samtidig har Afrikas horn hatt en av tidens verste tørkeperioder. Dette merket den 60 år gamle bonden for lenge siden.

Vi er på besøk på gården hans i Mera i Jimma, et Edens hage med rosmarin, nydelige blomster i skjønn forening med bananer, papayaer og frukttrær i et område rammet av klimaendringer.

– Jeg skjønnte tidlig at her måtte vi gjøre noe, så jeg startet å plante trær. På seks år har jeg plantet utallige trær som bremser klimaendringene, forteller han.

Tegnene på klimaendringene er mange. Samtidig som avskogingen øker, er det mer regn, lengre tørkeperioder og stigende temperatur.

– Jeg tenkte at her må jeg gjøre en forskjell. Dette kan ikke skje. Det er en kamp på liv og død. Vi må kjempe imot det som skjer, og vi er så bekymret for det vi ser, sier han.

– MINDRE FORUTSIGBARHET

Eivind Aalborg var inntil nylig landdirektør for Kirkens Nødhjelp i Etiopia. Han mener klimaendringene i Etiopia både er merkbare og omfattende.

– Det er mer tørke og mer regn og mindre forutsigbarhet rundt årstidene enn tidligere. Majoriteten av bøndene i Etiopia lever jo av jordbruk, og når regnet ikke kommer som normalt, skaper det store problemer for planlegging. Klimaendringen fører til mer fattigdom. Vi har jobbet mye både med forebygging og tilpassing. Dette arbeidet blir mer og mer viktig, sier Aalborg.

Ababya Abagaro begynte å ta grep for flere år siden. Han startet med å plante trær, men forsto at han måtte sikre at planter

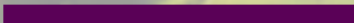

Etiopia

- Befolkning: 105 millioner
- Areal: 1 128 571 km²
- Språk: Amharisk
- Behov for nødhjelp: 28,6 millioner

Kilde: FNs landsider

Ezedin var både arbeidsledig og klar for å forlate landet da han ble med i klimaprojektet. Nå har han både jobb og ser lyst på fremtiden.

ikke gikk tapt i flom og tørke. Derfor startet han med å lage stiklinger, som bøndene i distriktet planter ut på områder for å bøte på avskoging og klimaendringer.

– Her ser du stiklingfarmen min, det er den største og den første i sitt slag her i distriktet, sier han stolt.

Foran oss ser vi åker på åker med stiklinger. De får sterke røtter til å få feste i klima utsatt jord.

Alt som dyrkes hos Ababya, selges til bøndene i distriktet slik at de får dekket store tomme flekker med dyrkbar mat. Dobbel gevinst, som han sier. Det bremser klimaendringer og sørger for mat på bordet. Sammen med Kirkens Nødhjelp lærer han også bort hvordan man driver klimasmart jordbruk.

– Jeg har hatt opplæring med over 100 bønder, smiler han.

Bestselgerne av plantene han dyrker frem og selger, er papaya og bananer.

– Mange ønsker å plante i flere lag, slik at høye trær kan forebygge klima, mens vi planter andre grønnsaker på bakken, forklarer han.

STRUTTENDE PLANTER

En av dem som har fått opplæring av klimakjempen, er Ezedin Biya. Han var arbeidsledig. Mange på hans alder har fått seg jobb i utlandet fordi det ikke har vært mulig å få jobb i Etiopia. De siste årenes uroligheter har gitt stor arbeidsledighet i landet.

Etter å ha lært om klimasmart jordbruk av Ababya har Ezedin plantet papaya, avokado, bananer og soya til den store gullmedaljen.

– Se hvordan plantene strutter. Vi har brukt moderne jordbruksteknikker som gode frø, gjødsling og forberedt jorda slik at plantene får de beste vekstforholdene..

– Jeg har fått både jobb og håpet tilbake. Jeg har mat på bordet og en sikker inntekt. Samtidig har jeg store planer for å trappe opp produksjonen. Og på sikt håper jeg også at vi kan eksportere varer til andre land. Det er det største målet, smiler han lurt. ■

Guttene lo da
hun fikk mensen

20 år gamle Amarech Alkimay husker godt hvor skambelagt det var å få mensen. Nå er hun sjef i systua som sørger for bind til skolejentene i landsbyen.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

– Vil du ha en bolle til kaffen? spør Wudnesh Admi (21) idet duften fra de brente kaffebønnene siger ut i den lille kafeen.

Vi er noen kilometer unna Jinka i Etiopia i en kombinert systue og kafe, hvor lyden av en taktfast symaskin og spretne kaffebønner i panna går i hverandre.

Det er kaffeseremoni i kafeen, vannet kokker, kaffebønnene ristes, og røyken siver ut med en duft av krydder. Her er det lett å sette seg til å nyte stemningen. Men bakteppet er mer alvorlig enn som så. Her er det skambelagt å ha mensen, mange arbeidsledige, barneekteskap og tenåringsgraviditeter, og områdene rundt mangler vann. Her har Kirkens Nødhjelp vært til stede siden 2018 med støtte fra den tyske bedriften Knorr Bremse.

– Jeg droppet tidlig ut av skolen, jeg var

Roman er glad for at det har blitt mye enklere å hente vann i landsbyen hun bor i.

ikke særlig flink. Dessuten måtte jeg tjene penger så jeg hadde noe å leve av, forteller Amarech Alkimay.

Hun sto på bar bakke og uten et sted å bo eller en inntekt da hun fikk tilbud om å være med på å starte den lille bedriften med jenter i samme situasjon. Forretningsideen er å selge kaffe og bind. Kaffe-bønnene dyrker de selv, og bindene går til skoleelever og kvinner i landsbyen.

SKOLEJENTER FÅR BIND

I prosjektet er det plantet 70.000 kaffeplanter. De selges videre til kaffebønder i tillegg til å gå til egen produksjon. 40 prosent av inntektene går til bind til

skoleelever, slik at de kan ha menstruasjon med verdighet.

Kirkens Nødhjelp jobber med vann, hygieneopplæring, å bryte tabuer og ulikhet. Vi jobber i over 30 land, og i de fleste av disse landene er mensesen tabu. Det betyr at bind ikke er å oppdrive eller fryktelig kostbare. Mangel på doer, spesielt på skoler, gjør at jenter blir hjemme.

Redsel for å blø gjennom gjør at de ikke går på skolen. Det er også skambelagt, slik at mange jenter ikke får gå ut av huset eller lage mat mens de har mensesen.

For å møte disse utfordringene støtter vi jenter og kvinner med symaskiner og ma-

teriale til å sy bind som de kan selge til en billig penge. Slik får de en inntekt, men også bind i landsbyene.

Her vi er i Etiopia, bygger vi også doer og dusjer og sørger for rent vann gjennom brønner og vannpunkter. I fjor sørget Kirkens Nødhjelp for vann til 920.000 mennesker i landene vi jobber i.

– Jeg husker da jeg fikk mensesen selv. Den kom plutselig mens jeg var på skolen, og guttene lo av meg. Jeg var så flau, og jeg turte ikke gå på skolen i dagene etter i frykt for å møte guttene igjen, forteller hun.

På verdensbasis mangler 500 millioner kvinner og jenter tilgang til bind, doer og

Wudnesh Admi er en av jentene som syr bind, som skal hjelpe jenter tilbake til skolen, men også gi unge kvinner som henne en inntekt.

muligheten til å ha mensen på en verdig måte.

Nå vil Amarech bruke sine egne erfaringer til å sørge for at jenter i landsbyen ikke skal få en like dårlig opplevelse som henne.

– Jeg husker hvordan jeg led, jeg hadde ikke bind jeg kunne bruke. Nå har jentene her bind og slipper å oppleve det samme som meg. Jeg synes det er utrolig fint å kunne være med og hjelpe, samtidig som vi får en inntekt, forteller hun.

Nå syr hun rundt 50 bind i uka i tillegg til å selge boller og kaffe i kafeen.

– Vi har mange kunder, og bindene våre er

populære. Det samme er kaffen vår, smiler hun.

JENTENE BLIR PÅ SKOLEN

En liten kjøretur unna spirer det og gror. De små plantene skal etter hvert bli til store, sterke planter.

– Et tre kan gi cirka ti kilo med bønner på ett år, forteller Birtukan Demeke. Hun er lærer på skolen som har ansvaret for plantene. Skolen hennes er også en av dem som får bind fra prosjektet.

Det er 700 elever på skolen, og 400 av dem er jenter. Læreren forteller at skolefraværet har gått ned etter at de fikk bind til skolen.

– Vi ser at jenter som både har vann og får tilgang til bind, blir værende på skolen.

Kirkens Nødhjelp har også sørget for vann i landsbyen, både til skolen og et vannpunkt i byen. En av dem som bruker vannet flittig, er Roman Sesi.

– Nå går jeg i fem minutter for å hente vann. Før brukte jeg tre timer på å gå. Vannet vi drakk, var skittent, og vi var mye syke, men nå har vi fått god helse. Ikke bare jeg, men også barnet mitt på to år, smiler hun. ■

Andakt

Av Aleksander Garmann Gullaksen,

tidligere Sjømannsprest og prosjektleder i Kirkerådet.

I dag jobber han som seniorrådgiver i Helsedirektoratet.

Håpet i Guds sårbarhet

Jeg innrømmer det. De fordømte krigene fyller meg med raseri og hevntanker.

Jeg synes det er vanskelig. På den ene siden syns jeg raseriet er ganske rettferdig. Samtidig kjennes det som om raseriet setter meg på feil side. Det er akkurat som om angrepskrigene langt der borte slynger ut ødeleggelse i overflod, først over sine ofre og til slutt helt ut til meg. Som om ondskapen stråler ut. Og jeg er redd for at raseriet jeg går rundt med, bare gjør at ondskapen sprer seg videre.

Den hatske sinnsstemningen påvirker hvordan jeg ser for meg Gud. Jeg tar meg selv i å ønske meg en voldsom Gud, en som skal gripe inn med makt. En Gud som brått og brutalt skal sette overgriperne på plass, og få en ende på faenskapen, en gang for alle.

I kristendommen er det fullt mulig å finne bønnespråk for å påkalle en slik Gud, særlig mot slutten av kirkeåret.

Men så kommer adventstiden.

Og jeg blir minnet om hva det er vi har i vente: Jesu fødsel – hendelsen som snur opp ned på alt. Det som endrer alt. At Gud blir født til jorden som et menneskebarn,

blir som en enorm korreks, som samtidig formidles på den aller mildeste måte.

Jeg, som håpet på en uovervinnelig, allmektig og rasende Gud, får i stedet en bylt i armene. Et sårbart, maktesløst, uselvstendig og kraftløst spebarn. Det er som om Gud sier «Du kunne ikke tatt mer feil om meg» på en måte som er så vakker at jeg må grine.

Paradoksalt nok var det kanskje omtrent slik det var for datidens israelitter, de som lengtet etter en politisk og militær Messias, men som fikk en sivilist og tømrersønn.

Nå rakner verden på det samme stedet. Hva skal vi gjøre? Og hvor er Gud?

Evangeliet forteller at advent, Guds komme til jorden, skjer på de mest uventede måter og steder. Jesus oppsøker svindlere og prostituerte, syke og smittsomme, feiltroende og kjeltringer. Les: Gud er å finne hos alle som av en eller annen grunn var utstøtt, eller i en så håpløs situasjon at de ikke kan reddes. Og Gud er ikke bare hos dem, men i dem. Advent er at Gud kommer, ved at han selv blir menneske. Hans bilde, Imago Dei, er i hver enkelt. I møtet med min neste møter jeg Gud. «Det dere gjorde mot et av disse mine minste søsken, har

dere gjort mot meg.» (Matt 25,40)

Det betyr at Gud akkurat nå er hos de dødelig sårede, hos de utrøstelige foreldrene og hos de livredde barna. Han er hos dem som løper mot bomberommene, hos dem som ikke klarer ta blikket bort fra himmelen, i frykt for hva som kan ramme dem. Og han er ikke bare hos, men i dem. De umenneskelighetene de utsettes for, krenker samtidig Gud.

Kanskje må jeg leve med raseriet. Så lenge det ikke driver meg inn mot meg selv eller mot forestillingene om en brutal og hevngjerrig Gud. Min bønn får bli at mitt og alles raseri driver oss ut og inn til dem som er i nød. De er det lille barnet i stallen. I deres ansikt ser vi Guds. I det møtet kan vi finne tilbake til vår verdi og bestemmelse som menneske.

Sammen med dem stiger vårt rop om rettferdighet til den allmektige og sårbare Gud:

Du som er Gud Fader lik, ver i vanmakt sigerrik! Med din guddomsvelde kom, styrk oss i vår armodsdøm (NoS 1 Folkefrelsar, til oss kom). ■

Støtt Kirkens Nødhjelp
Vipps til 2426
Kontonummer 1594 22 87248

GI ÅRETS VIKTIGSTE JULEGAVE

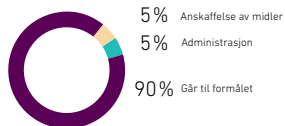
Besøk Kirkens Nødhjelps nettbutikk. Her finner du gaver med mening, som både gleder mottakeren og er med på å gjøre verden til et bedre sted. Vi har både fysiske gaveprodukter, vakre smykker og symbolgavekort i ulike prisklasser.

Bestselgeren i nettbutikken, en symbolsk geit, er i år illustrert av kunstner Björg Thorhalldsdottir og finnes som både symbolgavekort, handlenett, kopp og plakat.

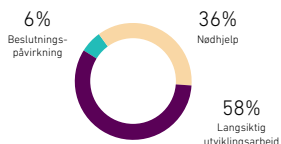
Takk for din støtte!

Se våre julegavetips på www.gaversomforandrer verden.no

Slik bruker vi pengene:

Slik jobber vi:

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Telefonnummer: 22 09 27 00, e-post: giver@kirkensnodhjelp.no, www.kirkensnodhjelp.no